

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ανανέωση - Τροποποίηση - Κωδικοποίηση της Σύμβασης περί Παροχής Ειδικής Άδειας Εκμετάλλευσης του αποκλειστικού δικαιώματος του Ελληνικού Δημοσίου στην πρόσβαση και χρήση της ονομαστικής θέσης των 39ο ανατολικά επί της τροχιάς των τεχνητών γεωστατικών δορυφόρων της γης και των συσχετισμένων αυτής ραδιοσυχνοτήτων τηλεπικοινωνίας διά της κατασκευής, εκτόξευσης, λειτουργίας και εμπορικής εκμετάλλευσης ενός συστήματος δορυφορικών τηλεπικοινωνιών πανελλήνιας και διασυνοριακής εμβέλειας υπό την επωνυμία ΕΛΛΑΣ SAT (HELLAS SAT)»

Ι. Γενικές παρατηρήσεις

Α. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως το επεξεργάστηκαν κατά την κοινή συνεδρίασή τους οι Διαρκείς Επιτροπές Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και Παραγωγής και Εμπορίου, αποτελείται από τρία (3) άρθρα.

Με τις διατάξεις του άρθρου πρώτου φέρεται προς κύρωση η από 7/7/2017 ανανέωση, τροποποίηση και κωδικοποίηση της Σύμβασης περί Παροχής Ειδικής Άδειας Εκμετάλλευσης του αποκλειστικού δικαιώματος του Ελληνικού Δημοσίου στην πρόσβαση και χρήση της ονομαστικής θέσης των 39ο ανατολικά επί της τροχιάς των τεχνητών γεωστατικών δορυφόρων της Γης και των συσχετισμένων αυτής ραδιοσυχνοτήτων τηλεπικοινωνίας διά της κατασκευής, εκτόξευσης, λειτουργίας και εμπορικής εκμετάλλευσης ενός συστήματος δορυφορικών τηλεπικοινωνιών πανελλήνιας και διασυνοριακής εμβέλειας υπό την επωνυμία ΕΛΛΑΣ SAT (HELLAS SAT), η οποία είχε αρχι-

κώς υπογραφεί την 23η Αυγούστου 2001 μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της εδρεύουσας στην Κύπρο εταιρείας «Hellas Sat Consortium Limited». Στην προς κύρωση σύμβαση συμβαλλόμενοι είναι, αφενός, το Ελληνικό Δημόσιο, αφετέρου, η «ΕΛΛΑΣ ΣΑΤ Ανώνυμη Εταιρεία Υπηρεσίες Δορυφορικών Συστημάτων και Επικοινωνιών», θυγατρική εταιρεία της «Hellas Sat Consortium Limited».

Με τον τίτλο Ι της υπό κύρωση σύμβασης ανανεώνεται η από 23/8/2001 σύμβαση και άδεια, για χρονικό διάστημα επιπλέον είκοσι (20) ετών, από τη λήξη της Ειδικής Άδειας Λειτουργίας, η οποία αρχικώς εξεδόθη βάσει της υπ' αριθ. 457/14.12.2001 Υπουργικής Αποφάσεως, ήτοι μέχρι 14/12/2041.

Ο τίτλος ΙΙ της σύμβασης περιλαμβάνει τρία (3) μέρη, δέκα (10) κεφάλαια και συνολικώς πενήντα πέντε (55) άρθρα αναφορικώς προς την αναπροσαρμογή, επικαιροποίηση και κωδικοποίηση της από 23/08/2001 σύμβασης. Ειδικότερα:

1) Στα άρθρα 1 έως 5 ρυθμίζονται ο σκοπός και η διάρκεια της υπό κύρωση σύμβασης, παρεχομένης υπό προϋποθέσεις της δυνατότητας περαιτέρω παράτασής της, μετά το 2041, καθώς και οι συνέπειες, σε περίπτωση παραβίασης των όρων της σύμβασης,

2) Στα άρθρα 6 έως 12 περιγράφονται τα τεχνικά χαρακτηριστικά του Δορυφορικού Συστήματος, η δυνατότητα τροποποίησης των προδιαγραφών του εκ μέρους του Αναδόχου, η συγκρότηση του Δορυφορικού Συστήματος καθώς και η κατασκευή, εκτόξευση και τροchioθέτηση Δορυφόρων Δικτύου. Επίσης, ρυθμίζονται τα σχετικά με τις ζώνες ραδιοσυχνοτήτων του Συστήματος καθώς και ο έλεγχος της λειτουργίας των δορυφόρων του Συστήματος μέσω δύο (2) Σταθμών ελέγχου,

3) Στα άρθρα 13 έως 16 προσδιορίζεται το νομικό καθεστώς του Συστήματος με σαφή καθορισμό των επ' αυτού δικαιωμάτων του Αναδόχου και του Ελληνικού Δημοσίου,

4) Στα άρθρα 17 και 18 καθορίζονται οι παροχές του Ελληνικού Δημοσίου και οι αντιπαροχές του Αναδόχου,

5) Στα άρθρα 19 και 20 ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με το περιεχόμενο και τη διάρκεια ισχύος της Άδειας Λειτουργίας του Συστήματος,

6) Στα άρθρα 21 έως 23 περιγράφονται οι νομικές, οικονομικές και τεχνικές προϋποθέσεις αδειοδότησης,

7) Στα άρθρα 24 έως 26 αναφέρονται τα δικαιώματα του Αναδόχου, τα οποία είναι ατομικά και αμεταβίβαστα. Τυχόν εκχώρηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων τελεί υπό την προηγούμενη έγκριση του Ελληνικού Δημοσίου. Περαιτέρω, υπαναδοχή επιμέρους έργων είναι δυνατή υπό προϋποθέσεις και πάντως η εξόφληση των εν λόγω συμβάσεων υπαναδοχής έργων βαρύ-

νει αποκλειστικώς και μόνον τον Ανάδοχο,

8) Στα άρθρα 27 έως 31 ρυθμίζονται οι υποχρεώσεις του Αναδόχου, όπως η υποχρέωση να θέτει και να διατηρεί σε «πραγματική τακτική (εμπορική) παραγωγική (επιχειρησιακή) λειτουργία το Σύστημα»,

9) Στα άρθρα 32 έως 36 ορίζονται τα δικαιώματα αποκλειστικής χρήσης αναμεταδοτών και λοιπών ανταλλαγμάτων του Ελληνικού Δημοσίου,

10) Στα άρθρα 37 έως 40 τίθενται οι υποχρεώσεις του Ελληνικού Δημοσίου προς τον Ανάδοχο ενόσω ισχύουν η σύμβαση και η άδεια,

11) Στα άρθρα 41 έως 42 περιγράφεται η υποχρέωση συνεργασίας και εχεμύθειας μεταξύ των μερών,

12) Στα άρθρα 43 έως 48 ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με την εκτέλεση του Έργου σε περίπτωση, αφενός, ομαλής, αφετέρου, ανώμαλης εκτέλεσης της σύμβασης,

13) Στα άρθρα 49 έως 55 παρατίθενται οι τελικές διατάξεις της σύμβασης, οι οποίες αφορούν στη διαδικασία επίλυσης διαφορών μεταξύ των μερών, την ενάσκηση και απεμπόληση δικαιωμάτων, τις ειδικές εγγυήσεις υπέρ του Δημοσίου, το ισχύον δίκαιο, και λοιπά θέματα σχετικώς προς την υλοποίηση της υπό κύρωση σύμβασης.

Με το άρθρο δεύτερο του νομοσχεδίου ορίζεται ότι «τα επισυναπτόμενα, στην ως άνω Σύμβαση, Παραρτήματα, ως διαβαθμισμένα, δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και δεν αναρτώνται στο διαδίκτυο σύμφωνα με τις προβλέψεις της παρ. 8 του άρθρου 31 του ν. 4072/2012 (Α' 82), όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 48 παρ. 4 του ν. 4487/2017 (Α' 116)» και με το άρθρο τρίτο καθορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Β. Η υπό κύρωση σύμβαση αφορά στην εκτόξευση και τροχιοθέτηση τεχνητών δορυφόρων της γης. Σημειώνεται, σχετικώς, ότι ο διεθνής εναέριος χώρος, το διάστημα και, ειδικώς, οι ραδιοεπικοινωνίες και τηλεπικοινωνίες διέπονται από το διεθνές δίκαιο και τη Διεθνή Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ΔΕΤ/ITU).

Η χρησιμοποίηση των τεχνητών δορυφόρων στο πεδίο των τηλεπικοινωνιών ενίσχυσε τη συνεργασία των χωρών και επέτεινε το ενδιαφέρον του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) και ειδικών διεθνών οργανισμών ως προς το πεδίο αυτό. Αυτό είχε ως συνέπεια την ανάπτυξη νέων διεθνών νομικών κανόνων ως προς τη δορυφορική τηλεπικοινωνία [βλ. Αλ. Παπακώστα, Διεθνές δίκαιο του ατμοσφαιρικού και του εξωατμοσφαιρικού διαστήματος (οι δορυφορικές τηλεπικοινωνίες), εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1990, σελ. 171]. Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, σε διάφορες αποφάσεις της, ήδη από το 1961, αναφέρεται στους τηλεπικοινωνιακούς δορυφό-

ρους και επισημαίνει την ανάγκη συνεργασίας των κρατών για την ανάπτυξη αυτών των μέσων επικοινωνίας (βλ. απόφαση 1721 της 20ής Δεκεμβρίου 1961 (XVI) και, εν συνεχεία, αποφάσεις 1962 του 1963, 2453 του 1968 και 2601 του 1969, όπως αναφέρονται σε Αλ. Παπακώστα, Διεθνές δίκαιο του ατμοσφαιρικού και του εξωατμοσφαιρικού διαστήματος, όπ. παρ., σελ. 172).

Σήμερα, η ΔΕΤ/ITU, ιδρυθείσα το 1865 με τη Σύμβαση των Παρισίων ως Διεθνής Τηλεγραφική Ένωση, αποβλέπει στη διατήρηση της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα των ραδιοτηλεπικοινωνιών. Αποτελεί ειδικευμένο οργανισμό του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών συνδεδεμένο με τον Ο.Η.Ε., βάσει της Συμφωνίας του 1947, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1/1/1949 (βλ. Αγγ. Γιόκαρη, Διεθνές Δίκαιο εναερίου χώρου-διαστήματος, εκδ. Αντ. Σάκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1996, σελ. 180). Ο Καταστατικός Χάρτης και η Σύμβαση αποτελούν το θεσμικό πλαίσιο της της ΔΕΤ/ITU (η τελευταία αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου της, όπως προκύπτει από τον διαδικτυακό τόπο της ΔΕΤ/ITU έλαβε χώρα το 2014). Η σχετική νομοθετική δραστηριότητα συμπληρώνεται με την έκδοση κανονισμών, οι οποίοι αφορούν, μεταξύ άλλων, και στην απονομή δορυφορικών τροχιών και συσχετισμένων με αυτές ραδιοσυχνοτήτων στα κράτη, κατόπιν αίτησής τους (filing), η οποία πρέπει να περιλαμβάνει σχετικά τεχνικά στοιχεία. Σημειώνεται ότι είθισται η χρήση των filing που εγγράφονται ως ενεργά, να εκχωρείται από την εθνική Διοίκηση προς συγκεκριμένο πάροχο, όπως εν προκειμένω με την υπό κύρωση σύμβαση σε πάροχο δορυφορικών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών (βλ., σχετικώς, και Αιτιολογική Έκθεση επί του νομοσχεδίου, σελ. 1 επ.).

Περαιτέρω, το νομοθετικό πλαίσιο της ΔΕΤ/ITU περιλαμβάνει μία σειρά δεσμεύσεων αλλά και εγγυήσεων που κατατείνουν, μεταξύ άλλων, στον συντονισμό στο επίπεδο των ραδιοεπικοινωνιών, όπως εξ άλλου αυτό επιτάσσεται στο «διεθνή δημόσιο τομέα» (βλ., σχετικώς, και Αγγ. Γιόκαρη, Διεθνές Δίκαιο εναερίου χώρου-διαστήματος, όπ. παρ., σελ. 203 επ. αναφορικώς προς τον διεθνή έλεγχο λειτουργίας ραδιοηλεκτρονικών σταθμών).

Τέλος, επισημαίνεται ότι, συμφώνως προς το άρθρο 106 παρ.1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), «1. Τα κράτη μέλη δεν θεσπίζουν ούτε διατηρούν μέτρα αντίθετα προς τους κανόνες των Συνθηκών, ιδίως προς εκείνους των άρθρων 18 και 101 μέχρι και 109, ως προς τις δημόσιες επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις στις οποίες χορηγούν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα».

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου πρώτου

Με το άρθρο πρώτο του υπό ψήφιση νομοσχεδίου κυρώνεται και αποκτά ισχύ νόμου η προαναφερθείσα σύμβαση.

Σχετικώς σημειώνεται ότι η διοικητική δράση του κράτους εκδηλώνεται συχνά με τη μορφή της διοικητικής σύμβασης (βλ. Σπ. Φλογαΐτη, Η διοικητική σύμβαση: έννοια και φύση, εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1991, σελ. 21). Η κύρωση της σύμβασης με νόμο είναι συνήθης πρακτική και κρίνεται αναγκαία όταν η σύμβαση είτε καταρτίσθηκε με διαδικασία διαφορετική από εκείνη που προβλέπουν οι γενικές ή ειδικές διατάξεις, είτε περιέχει όρους που δεσμεύουν τους τρίτους (μη συμβαλλομένους), είτε περιέχει όρους που αντίκεινται στην ισχύουσα νομοθεσία ή ρυθμίσεις για την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν από την εκτέλεση και λύση της σύμβασης με διαιτησία. Στις περιπτώσεις αυτές η σύμβαση καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο, η ισχύς της όμως εξαρτάται από την κύρωσή της με νομοθετική πράξη, δύναμει της οποίας και μόνο παράγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ιδρύει (βλ. ΣτΕ 4025/1998 και 880/2016 καθώς και Ε. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, τ. 1, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 15η έκδοση, 2017, σελ. 184 επ., συμφώνως προς τον οποίο, αν η σύμβαση δεν έχει κυρωθεί με νόμο, οι όροι της δεν δύνανται να υπερισχύσουν διατάξεων της νομοθεσίας).

Εξ άλλου, όπως γίνεται δεκτό και έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες εκθέσεις της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής [βλ., ενδεικτικώς, τις εκθέσεις επί των νομοσχεδίων: «Κύρωση Σύμβασης Παραχώρησης του Έργου της Μελέτης, Κατασκευής, Χρηματοδότησης, Λειτουργίας, Συντήρησης και Εκμετάλλευσης του τμήματος Μαλιακός – Κλειδί του Αυτοκινητοδρόμου Πάτρα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη-Εύζωνοι (ΠΑΘΕ) και ρύθμιση συναφών θεμάτων» (ν. 3605/2007), «Κύρωση της Σύμβασης Πώλησης Μετοχών και της Συμφωνίας Μετόχων μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Deutsche Telekom AG» (ν. 3676/2008), «Κύρωση της Σύμβασης Μίσθωσης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και των εταιριών ENERGEAN OIL & GAS – ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ και TRAJAN OIL AND GAS LIMITED για την παραχώρηση του δικαιώματος έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή ΚΑΤΑΚΟΛΟ» (ν. 4298/2014), «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις» (ν. 4389/2016), «Για την κύρωση της από 24 Ιουνίου 2016 τροποποίησης και κωδικοποίησης σε ενιαίο κείμενο της από 13ης Φεβρουαρίου 2002 Σύμβασης Παραχώρησης μεταξύ Ελληνικού Δημο-

σίου και της Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς ΑΕ και άλλες διατάξεις» (ν. 4404/2016), «Κύρωση της από 14.11.2014 Σύμβασης Αγοραπωλησίας Μετοχών για την απόκτηση του 100% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας ΕΛΛΗΝΙΚΟ Α.Ε. και της από 19.7.2016 Τροποποιητικής Σύμβασης και ρύθμιση λοιπών συναφών θεμάτων» (ν. 4422/2016)], όταν κυρούται σύμβαση με νομοθετική πράξη, οι σχετικοί με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων όροι της εξακολουθούν να έχουν συμβατικό χαρακτήρα. Αντιθέτως, οι όροι της που αποκλίνουν από τις ισχύουσες διατάξεις ή θέτουν απρόσωπους κανόνες που δεσμεύουν τρίτους, έχουν τη φύση νομοθετικής διάταξης και, ως εκ τούτου, οι διοικητικές πράξεις που εκδίδονται βάσει αυτών είναι δυνατόν να προσβάλλονται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

2. Επί του άρθρου δευτέρου

Με το άρθρο δεύτερο ορίζεται ότι «τα επισυναπτόμενα, στην ως άνω Σύμβαση, Παραρτήματα, ως διαβαθμισμένα, δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και δεν αναρτώνται στο διαδίκτυο σύμφωνα με τις προβλέψεις της παρ. 8 του άρθρου 31 του ν. 4072/2012 (Α' 82), όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 48 παρ. 4 του ν. 4487/2017 (Α' 116)».

Επισημαίνεται ότι, συμφώνως προς το άρθρο πρώτο του υπό ψήφιση νομοσχεδίου, ως παραρτήματα αναφέρονται τα ακόλουθα:

- α) Παράρτημα Α: Περίληψη Επιχειρησιακού Σχεδίου
- β) Παράρτημα Β: Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Έργου (Implementation Time-Schedule)
- γ) Παράρτημα Γ: Τεχνικές Προδιαγραφές Συστήματος (System Technical Specifications)
- δ) Παράρτημα Δ: Τεχνικές Προδιαγραφές και Χρόνοι Παράδοσης Αναμεταδοτών
- ε) Παράρτημα Ε: Τεχνικές Προδιαγραφές και Χρόνοι Παράδοσης HUBs και τερματικών.

Η προαναφερθείσα διάταξη της παρ. 8 του άρθρου 31 του ν. 4072/2012, όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 48 παρ. 4 του ν. 4487/2017, ορίζει ότι «με απόφαση του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης μνημόνια, δηλώσεις, συμβάσεις, συμφωνίες, παραρτήματα, προσαρτήματα και κάθε είδους έγγραφα, συνοδευτικά στοιχεία ή ηλεκτρονικά δεδομένα που εμπίπτουν στο πεδίο του διαστήματος δύνανται για λόγους δημόσιας ασφάλειας να χαρακτηρίζονται ως διαβαθμισμένα (όπως εμπιστευτι-

κά, απόρρητα, μη ανακοινώσιμα και μη δημοσιευμένα). Τα εν λόγω έγγραφα, στοιχεία ή δεδομένα δεν ανακοινώνονται και δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή στο διαδίκτυο, ενώ είναι προσιτά υπό προϋποθέσεις και ανά περίπτωση μόνο στους άμεσα ενδιαφερομένους».

Αθήνα, 4 Δεκεμβρίου 2017

Η εισηγήτρια
Δρ Δάφνη Ακουμιανάκη
Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών